

**КРАКІВСЬКА ТА ЛЬВІВСЬКА МУЗИКОЛОГІЧНІ ШКОЛИ:
ДО 100-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ**

У статті висвітлено історію становлення та діяльності кафедр музикології Львівського та Ягеллонського університетів. Проаналізовано діяльність завідувачів кафедр Адольфа Хибінського та Здіслава Яхімецького. Висвітлено їхню роль у становленні та розвитку європейських музикологічних шкіл.

Ключові слова: кафедра музикології Львівського університету, кафедра музикології Ягеллонського університету, студент, викладач, музикологічна школа, європейська академічна освіта.

О. А. ГИСА

**КРАКОВСКАЯ И ЛЬВОВСКАЯ МУЗЫКОЛОГИЧЕСКАЯ ШКОЛЫ:
К 100-ЛЕТНЕМУ ЮБИЛЕЮ**

В статье отражена история установления и деятельности кафедр музыкологии Львовского и Ягеллонского университетов. Проанализирована деятельность их заведующих кафедр Адольфа Хибинского и Здислава Яхимецкого. Освящена их роль в установлении и развитии европейских музыкологических школ.

Ключевые слова: кафедра музыкологии Львовского университета, кафедра музыкологии Ягеллонского университета, студент, преподаватель, музыкологическая школа, европейское академическое образование.

О. А. HUSA

**KRAKOW AND LVIV MUSICOLOGICAL SCHOOLS:
THE 100-YEAR ANNIVERSARY**

The history of the establishment and activity of musicology departments of Lviv and Jagiellonian universities have been elucidated in this article. Besides the activity of Adolf Hybinsky and Zdislav Yahimetsky – chairmans of these departments, their role in the establishment and development of European musicological schools have been analyzed in this article as well.

Key words: musicology department of the Lviv National University, musicology department of the Jagiellonian University, student, teacher, musicological school, European academic education.

Дослідження історії кафедри Краківської та Львівської музикології є актуальним на сучасному етапі, оскільки на неї мало звертали увагу українські та зарубіжні музикознавці. Це пов'язано з відсутністю документальних даних про співпрацю обох кафедр на науковому та навчально-методичному рівнях.

Протягом останнього часу питання історії становлення та розвитку кафедр музикології частково досліджували: В. Позняк, Є. Пажизнський, Л. Мазепа [3], К. Шамаєва, У. Граб [1], Х. Душик, Л. Кияновська, О. Козаренко, Ю. Ясіновський.

На жаль, ця проблема недостатньо вивчена в українському та зарубіжному музикознавстві і потребує більш глибокого осмислення.

Мета статі – висвітлити історію становлення та діяльності кафедр музикології Ягеллонського та Львівського університетів у контексті тогочасної музичної освіти та культури.

Серед найпримітніших кафедр музикології у Східній Європі на початку ХХ століття були краківська (Ягеллонський університет) та львівська (Львівський університет). Кафедра

музикології Ягеллонського університету була заснована в 1911 році. Її очолив відомий польський музикознавець, професор, доктор музикології Здіслав Яхімецький¹.

Потреба музикологічних кадрів спонукала Раду філософського університету Ягеллонського університету звернутися в квітні 1899 року до Міністерства віросповідань і народної освіти у Відні з проханням розпочати вивчення історії та теорії музики. Міністерство двічі прислало негативну відповідь: у листах від 10 вересня 1899 року та на повторне звертання в цій справі від 13 лютого 1900 року. Лише у 1911 році у зв'язку із захистом докторської праці Здіслава Яхімецького, що була затверджена австрійською владою 22 жовтня 1911 року, за згодою Міністерства віросповідань народної освіти було ухвалено запровадити вивчення історії та теорії музики в Ягеллонському університеті [10].

У зимовому семестрі 1911/1912 навчального року в Ягеллонському університеті при філософському факультеті польським музикологом, педагогом, музичним і театральним критиком Здіславом Яхімецьким було створено регулярний семінар для студентів Ягеллонського університету, який проходив протягом декількох місяців на громадських засадах. Його учасниками були студенти філософського факультету, які ставили собі за мету поглибити знання з історії польського мистецтва. У 1938 р. на його базі було створено Інститут музикології, який очолив Здіслав Яхімецький.

У 1911 році Здіслав Яхімецький здобуває ступінь доктора філософії (спеціальність музикознавство) і займає посаду доцента кафедри історії і теорії музики (у цей час її називали семінаріум). Підтвердженням отримання наукового ступеня доктора філософії стала його музикознавча праця («Впливи італійської музики на польську»).

Крім керівництва кафедрою, Здіслав Яхімецький читав основний навчальний курс – «Засади та розвиток музичної драми» і був у цей час єдиним викладачем цієї кафедри аж до 1919 року. На третьому році діяльності кафедри її поповнив доктор філософії, професор Жозеф Владислав Рейс. Зауважимо, що він здобув науковий ступінь доктора філософії в Ягеллонському університеті під керівництвом доктора філософії, професора Здіслава Яхімецького. Його основною працею для підтвердження ступеня доктора філософії була монографія «Польська багатоголосна церковна пісня XVI століття».

Важливою складовою в роботі кафедри історії і теорії музики Ягеллонського університету було створення бібліотеки. Нею завідував сам Здіслав Яхімецький. Це стало благодатним ґрунтом для підготовки студентами семінарських та практичних занять. Важливим компонентом діяльності бібліотеки було придбання наукової та навчальної літератури, що давало можливість студентам розширити та поглибити знання з музикології.

Протягом кількох наступних років було збільшено кількість співробітників викладацького складу: асистент Владзімеж Позняк (1930) та доцент Броніслава Вуйцік-Кеупрулян (1934). Броніслава Вуйцік-Кеупрулян навчалася у Львівській аспірантурі та працювала асистенткою на кафедрі музикології Львівського університету².

¹ Здіслав Яхімецький – відомий польський музикознавець, професор, доктор музикології, музичний і театральний критик, педагог та композитор. Народився 7 липня 1882 році у Львові. В 1901 році закінчив Львівську консерваторію Галицького Музичного Товариства (теорія музики С. Невядомського та Г. Ярецького). Музикознавство вивчав у Віденському університеті (Г. Адлера, 1902–1906). У 1911 році очолив кафедру історії і теорії музики у Ягеллонському університеті, з 1918 р. – професор Ягеллонського університету, з 1932–1933 р. – декан факультету мистецтв, а з 1945 р. завідував кафедрою музикознавства цього ж університету.

Автор понад 100 праць, у тому числі монографій, серед яких «Історія польської музики» (в нарисах 1920 р.), монографії про творчість Р. Вагнера (1922, нова редакція 1983 р.), Ф. Шопена (1922 і 1949, нова редакція 1957 р.), С. Монюшка (1921 р., нова редакція 1983 р.). Помер Здіслав Яхімецький 27 жовтня 1953 року у Кракові [6, с. 387].

² Броніслава Вуйцік-Кеупрулян – музиколог, доцент. Народилася 6 серпня 1890 у місті Львові. У 1912 навчалася у Львівському університеті ім. Яна Каземира. У 1917 році отримала ступінь доктора філософії на підставі захисту дисертації «Йоган Фішер (1650–1721) як творець камерних і оркестрових сюїт». У 1919–1925 роках працювала на посаді асистента при музикологічному закладі у Львівському університеті ім. Яна Каземира. 1934 року отримала вчений ступінь доктора в Кракові на підставі захисту дисертації «Становище музикології в системі наук». У 1935 році розпочала викладати в Ягеллонському університеті.

У 1938 році померла у Варшаві, була перехована на Личаківському кладовищі у Львові [7, с. 268–269].

У 30-х роках ХХ ст. кафедра історії та теорії музики отримала іншу назву, в 1938 році на її базі був утворений Інститут музикології, який діяв до 1952 року.

Спочатку заклад не мав свого приміщення. До 1915 року лекції проводились в приміщенні Нового колегіуму, що діяв при Ягеллонському університеті за адресою вул. Голубів 24, а пізніше в інших приміщеннях міста Кракова, зокрема в Інституті зоології на вулиці Анни, 6, в Коледжі Коллонтая (1916/1917–1922/1923) чи в приміщенні Хімічного закладу Університету Ягеллонського (1923/1924–1931/1932) на колишній вулиці Ягеллонській, (на даний момент К. Ольшевського, 2).

Здіслав Яхімецький – перший музиколог Ягеллонського університету, який працював на посаді декана (1932/1933 рр.) і заступника декана (1933/1934–1934/1935 рр.) філософського факультету.

З самого початку створення предмет «музикологія» входив у перелік факультативних дисциплін і лише після Першої світової війни (з 1915 року) набув статусу обов'язкової дисципліни.

Навчання зі спеціальності «музикологія» тривало 4 роки. Студенти, які хотіли отримати цю спеціальність, повинні були мати свідоцтво про закінчення середнього спеціального навчального закладу (консерваторії) чи аналогічного початкового закладу (музичної школи) і володіти двома іноземними мовами (передусім німецькою та французькою). Існувала чітко налагоджена ступенева система навчання, що передбачала лекційний виклад матеріалу (до восьми годин на тиждень) та проведення семінарів і конференцій.

У 1932 році було здійснено реформу університетського навчання, впроваджено єдину систему магістерських екзаменів. Щоб отримати ступінь магістра філософії, потрібно було під час навчання здати ряд екзаменів, а саме: акустика, систематика музикології, загальна історія музики, теорія і історія музичних форм; музична етнологія; музична палеографія та методика досліджень історії музики. Після успішної здачі екзаменів та здачі магістерської роботи студенти-випусники отримували ступінь магістра.

До 1939 року диплом зі спеціальності «музикологія» отримало 26 випусників. Їхній науковий доробок відзначався широким спектром дослідницької діяльності. Вони брали участь в написанні і в підготовці до друку праці «Історія польської музики ХІХ століття».

У період з 1939 по 1945 роки навчання в Ягеллонському університеті було перерване воєнними подіями. Значні зміни в діяльності Ягеллонського університету відбулися в 1952–1953 роках. Інститут музикології був перейменований на кафедру історії і теорії музики. Термін навчання було продовжено до п'яти років. Кафедрою музикології продовжує завідувати доктор філософії, професор Здіслав Яхімецький. З метою розширення матеріально-технічної бази в 1953 році граф Ксавер Пусловський подарував свій палац Ягеллонському університету. У цей час (1953 р.) помер доктор філософії, професор Здіслав Яхімецький.

У 1954–1970 роках активізується і поглиблюється навчальний процес студентів, які здобували спеціальність «музикологія», були запроваджені нові навчальні плани та методики навчання студентів з цієї спеціальності.

У 1962 році було реорганізовано кафедру історії та теорії музики на дві секції: секцію музичного фольклору та секцію історії та теорії музики. Цими секціями одночасно завідує професор Стефанія Лобачевська.

Але у зв'язку з відсутністю достатньої кількості наукових працівників кафедри, а також зі смертю їхнього завідувача Стефанії Лобачевської у 1963 році був перерваний набір на перший рік навчання.

Наступному керівникові вищезазначених секцій – доценту Володзімежу Позняку – довелося докласти чимало зусиль для подовження навчання на цій спеціальності. Лише у 1966 році набір студентів зі спеціальності «музикологія» було відновлено.

У 1967–1971 роках завідував кафедрою доктор філософії, професор Мечислав Гладиш (до цього часу він завідував кафедрою етнографії слов'ян), а пізніше працював деканом філософсько-історичного факультету Ягеллонського університету.

У 1971 році завідувачем секцій музичного фольклору та історії і теорії музики стає доктор філософії, доцент Зигмунд Швейковські. Під його керівництвом відбулися зміни в плані

організації науково-дослідницької діяльності, вдосконалена кількість навчальних годин, розширені ресурси бібліотеки і куплені нові навчально-методичні посібники. Були розширені приміщення, відкрили секретаріат і почалася модернізація бібліотеки: відкрився читальний зал бібліотеки. У 70-х рр. ХХ ст. було прийнято кілька нових співробітників – випускників Краківської музикології.

З 1974 року кафедру очолювала доктор Ельжбета Дзембовська, під її керівництвом було створено бібліографічний опис «Життя і творчість Ігнатія Яна Падеревського», яким протягом декількох років керувала доктор Маргарет Перковска-Вашек.

У 1999 році збільшилась кількість наукових працівників, кафедру музичних дисциплін було перейменовано в Інститут музикології, його очолив доктор філософії Зоф'я Фаб'янська. У рамках цієї інституції було створено два наукові спрямування: вивчалася давня історія музики під керівництвом професора, доктора філософії Зигмунта М. Швейковські та новітня музика, якою керував професор, доктор філософії Ядвіга Пай-Стах.

Наступна структурна зміна Інституту музикології при Ягеллонському університеті відбулася у 2005–2006 роках. Було створено чотири кафедри, які функціонують до сьогодні. Зокрема, кафедра історії стародавньої музики (завідувач – доктор мистецтвознавства, професор Зоф'я Фаб'янська), кафедра методології та історії музики ХІХ–ХХІ століття (завідувач – доктор мистецтвознавства, професор Рената Суховејко), кафедра теорії та музичної антропології (завідувач – доктор мистецтвознавства, професор Альція Яжембська), кафедра естетики Музичної рецепції (завідувач – доктор мистецтвознавства, професор Малгожата Возьна-Станкевіч).

З нагоди 100-літнього ювілею краківського музикознавства кафедра підготувала наукову конференцію за участю провідних учених Польщі, де у трьох тематичних секціях упродовж 23–25 жовтня 2011 року були розглянуті актуальні проблеми сучасного музикознавства. Відкривалася конференція пленарним засіданням та святковим концертом за участю викладачів Інституту мистецтв та відомого шльонського квартету. Другий день пленарного засідання завершувався відкриттям книжково-експонатної виставки «Здіслав Яхімецький (1882–1953)». Завершувалась конференція Вечором пісні краківських музикологів Інституту музикології Ягеллонського університету [11, с. 9].

Майже одночасно (1912 р.) була створена кафедра музикології у Львівському університеті. Вона почала функціонувати при філософському факультеті. Її очолив польський музиколог-медієвіст, етнограф та музичний критик Адольф Хибінський¹. Навчаючись у Мюнхені, Адольф Хибінський запровадив у Львівському університеті європейську методіку та методологію викладання музичних дисциплін, що дало можливість на високому фаховому рівні організувати навчальний процес.

Ще у грудні 1907 року, перебуваючи у Мюнхені, він працював над закінченням докторської праці та виданням монографії (габілітаційної праці). У цей час А. Хибінський отримав лист від декана філософського факультету Львівського університету, професора В. Брухнальського з проханням якнайшвидше отримати вчене звання доцента музикології Львівського університету. Першим ініціатором утворення кафедри музикології у Львівському університеті був професор Ян Болоз-Антоневич, який також запрошував А. Хибінського якнайшвидше приїхати до Львова й організувати роботу кафедри.

¹ Адольф Хибінський – відомий польський музиколог, медієвіст, етнограф, педагог, музичний критик. Народився 29 квітня 1880 року у Кракові. У Ягеллонському університеті в Кракові він вивчав класичну філологію та германістику; у 1901–1902 та 1904–1908 роках А. Хибінський продовжує освіту в Мюнхенському університеті, вивчаючи музикологію у професора Адольфа Занбергера та доцента Теодора Кроєра, крім цього вивчав композицію у професора мюнхенської Академії музичного мистецтва Людвіга Тюїллі.

У вересні 1912 року Адольф Хибінський приїхав у Львів, де отримав посаду приват-доцента історії та теорії музики філософського факультету на підставі праці «Мензуральна теорія в польській музичній літературі першої половини ХVІ століття». У 1912 році А. Хибінський став організатором і багатолітнім керівником першої в Галичині кафедри музикології Львівського університету.

Помер 31 жовтня 1952 року у Познані [4].

У вересні 1912 року Адольф Хибінський приїхав до Львова і подав документи на отримання вченого звання доцента. Підставою для цього стала підготовлена ним праця «Мензуральна теорія в польській музичній літературі першої половини XVI ст.». З 1 листопада 1912 року А. Хибінський розпочинає свою працю у Львівському університеті як приват-доцент і викладач історії та теорії музики.

А. Хибінський проводив лекції і практичні заняття (всього 4 години) двічі на тиждень та одержував заробітну плату в середньому 100 крон щомісяця. Спочатку заняття проходили в старому корпусі Львівського університету по вулиці Миколая (тепер вул. М. Грушевського), пізніше – у приміщенні фізичного факультету по вулиці Длугоша, 27 (тепер вул. Св. Кирила і Мефодія). Там невелике двокімнатне житлове приміщення було переобладнане на навчальну аудиторію. Влітку 1913 року був завершений ремонт навчального приміщення і вперше створена в Галичині музикологічна кафедра розпочала підготовку фахівців як автономна науково-педагогічна інституція на подоби німецьких незалежних одноосібних музичних кафедр з відповідним навчальним устаткуванням та бібліотекою. Обов'язки бібліотекаря виконувала студентка Броніслава Вуйцік, яка допомогла Хибінському упорядкувати навчальну документацію та бібліотечний фонд. Обов'язки ілюстратора під час читання А. Хибінським лекцій виконували студентки Стефанія Лобачевська (навчалася гри на фортепіано у консерваторії Галицького Музичного Товариства у Вілема Курца), Гелена Пайгертувна та Броніслава Вуйцік.

У 1916–1917 навчальному році було збільшено проведення лекцій та практичних занять з чотирьох до 5 годин на тиждень, з часом кафедра музикології отримала нове приміщення по вулиці Міцкевича, 5. Кожного навчального року на спеціальність «музикологія» зголошувалася значна кількість абітурієнтів, але після співбесіди з професором залишалось лише декілька осіб. Студенти, які хотіли отримати спеціальність музиколога, повинні були мати спеціальну фахову підготовку, без якої неможливо опанувати знання гармонії (теоретичне і практичне), теорії музики, латинської мови, принаймні однієї сучасної іноземної мови (німецької або французької). Високі знання, які були представлені на вступному іспиті, в майбутньому забезпечували високу фахову підготовку майбутніх вчених-музикологів [9].

Під час навчання викладачі кафедри музикології особливої уваги надавали самостійній роботі студентів з опрацювання музикознавчої літератури з іноземних мов та практичним заняттям із музичної палеографії, гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм. У процесі роботи зі студентами А. Хибінський особливу увагу звертав на аналіз джерельної літератури та композиторську техніку. Це сприяло вихованню у студентів культу джерелознавства та фактографії.

На практичних заняттях із музичної палеографії вивчалася історія нотації, генерал-басу. Проводилися практичні заняття з герменевтики, на яких читали й обговорювали теоретичні трактати XV–XVI століть – Тінкторіса, Рамоса де Парехи, Гаффурі, Себастьяна з Фельштина.

У 1912–1939 роках музикологічні дисципліни під керівництвом А. Хибінського вивчали студенти: Броніслава Вуйцік (пізніше Вуйцік-Кеупрулян), Ян Юзеф Дуніч, Зоф'я Лісса, Мар'я Щепанська, Стефанія Лобачевська, Гієронім Файхт, Адам Збігнев Лібгарт, Йосип Хомінський, Антоніна Возачинська, Александер Фрончкевич, Ярослава Колодій, Марія Білінська, Ярослав Маринович, Борис Кудрик, Мирослав Антонович, Володимир Божик, Осип Залеський, Стефанія Туркевич-Лукіянович.

Адольф Хибінський організовував навчально-методичну роботу кафедри музикології, орієнтуючись на провідні європейські музикологічні інститути. Засвоєння навчального матеріалу відбувалося за ступеневою системою, яка передбачала лекційний виклад матеріалу та практичне і семінарське його засвоєння. А. Хибінський у своїй педагогічній діяльності ставив основну мету – залучити студентів до науково-дослідницького процесу в різних аспектах музикознавчих дисциплін. У цілому це сприяло вихованню в студентів історичного способу мислення, розуміння методологічних стратегій суміжних (гуманітарних) наук, іманентних властивостей музичного мистецтва.

Першими працями, які підготували студенти кафедри музикології Львівського університету, були «Cathemerinon» Вольфганга Греффінгера, німецького композитора початку

XVI століття, Стефанії Лобачевської (точна назва цієї праці не збереглася). Цю цінну пам'ятку відшукав А. Хибінський в бібліотеці Оссолінських. Ще одна праця належала Броніславі Вуйцікпро «Польські танці Йогана Фішера» – німецького композитора кінця XVII – початку XVIII століття, надрукована в часописі «Квартальник Музичний» у 1914 році. Це були перші студентські роботи, опубліковані у фаховому виданні [8].

З 1932 по 1938 роки музикологічні дисципліни у Львівському університеті вивчало 50 студентів. Пізніше ними було написано 9 магістерських і 13 докторських праць. Лише в часописі «Квартальник Музичний», який виходив у Львові з 1928 до 1932 рр., було надруковано тридцять наукових праць представників львівської музикологічної кафедри. Крім цього, у 1938 році було організовано видання музикологічної кафедри Львівського університету. Завдяки зусиллям викладачів кафедри та студентів вийшов друком перший номер «Львівських праць музикологічних», редактором-упорядником яких був доктор філософії Я. Ю. Дуніч. Майже всі студенти, які вивчали музикологічні дисципліни у Львівському університеті, були членами Наукового музикологічного товариства студентів, керівником якого був проф. А. Хибінський. Це товариство діяло до кінця 1939 року – заснування кафедри музикології у Львівському університеті.

Протягом певного часу кафедра музикології Львівського університету стала осередком музикологічної науки. Особливу роль у цих процесах відіграв її завідувач А. Хибінський, що в своїй діяльності орієнтувався на здобутки європейських музикологічних шкіл. Характерними ознаками львівської музикологічної школи під керівництвом А. Хибінського були такі критерії, як широкий гуманітарний світогляд, бачення історичної перспективи у розвитку музичного мистецтва, використання прогресивних методик та методологій вивчення. Основною базою у цих процесах були об'єктивність і критичність в опрацюванні матеріалу та прагнення до самовдосконалення.

Діяльність львівської музикологічної школи можна умовно поділити на два періоди. Перший період (1912–1941 роки) – це період діяльності кафедри музикології при Львівському університеті. Другий період – це свого роду перенесення традицій з кафедри музикології Львівського університету на кафедру історії музики Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка.

Протягом першого періоду діяльності кафедри музикології була медієвістика (акцент робився на дослідженні історії та розвитку європейських музикознавчих шкіл, а саме – на вивченні місцевих музичних традицій). Цей напрям не випадково був пріоритетним у дослідженнях самого професора А. Хибінського.

У післявоєнний період діяльність кафедри позначена широким спектром наукових інтересів львівських музикологів. Її викладачі охоплюють проблеми як польської, так і зарубіжної (західноєвропейської) медієвістики (М. Щепанська, Я. Ю. Дуніч, Г. Файхт, М. Антонович, Й. Хомінський), а також музичної естетики, соціології та психології (З. Лісса, С. Лобачевська), музичної культури кінця XIX – початку XX ст. (Б. Вуйцік-Кеупрулян, С. Лобачевська, З. Лісса, Й. Хомінський, Г. Файхт), етнографії (Б. Вуйцік-Кеупрулян, А. Возачинська) та музичної україністики (М. Антонович, М. Білинська, О. Залеський), джерелознавства та бібліографії (Я. Колодій) і теорії музики (Й. Хомінський, А. Франкевич).

Після Другої світової війни саме учні професора А. Хибінського відновлять або започаткують музикознавчі кафедри у Кракові, Варшаві та Вроцлаві і відіграють провідну роль у повоєнній музикознавчій науці Польщі. Професором музикології Варшавського університету стала доктор Зоф'я Лісса, а доцентом – Й. Хомінський. 15 вересня 1946 року засновує кафедру музикології при Вроцлавському університеті Гієронім Файхт, а в Кракові працює доктор Стефанія Лобачевська. У 1934 р. у Кракові отримала вчений ступінь доктора Б. Вуйцік-Кеупрулян. У післявоєнний період у Кракові працював Александер Франкевич, у Вроцлаві Антоніна Возачинська.

Кафедра музикології існувала у Львівському університеті до 31 грудня 1939 року. Однак із початком Другої світової війни музикознавчі студії в університеті було припинено, а заклад музикології завдяки потужному науковому потенціалу та високому рівню фахової

підготовки студентів став одним із тих наукових установ, на базі яких був створений теоретичний факультет Львівської державної консерваторії.

У Львівському національному університеті ім. І. Франка 26 березня 2004 року на факультеті культури і мистецтв було відновлено викладання музикологічних дисциплін.

1 вересня 2011 року згідно з наказом ректора Львівського університету, професора І. Вакарчука було створено кафедру музикознавства, що поставила собі за мету продовжити традиції львівської музикологічної школи напередодні її столітнього ювілею. Очолив новостворену кафедру доктор мистецтвознавства, професор Юрій Медведик (основним науковим пріоритетом, як і в професора А. Хибінського, є медієвістика). Крім цього, викладачі кафедри досліджують проблеми історії та філософії музичного мистецтва (професор О. Козаренко, доцент С. Салдан), проблеми історії європейської та української музики (доцент Т. Дубровний, ст. викладач О. Кушніренко) та музичної фольклористики (ст. викладачі О. Коломиєць, В. Пасічник).

З нагоди 100-літнього ювілею львівського музикознавства викладачі кафедри підготували і провели Міжнародну наукову конференцію «Століття львівського музикознавства» за участю провідних учених України, Польщі, Словаччини, Бельгії, Німеччини та Росії, де у трьох тематичних секціях упродовж 1–3 жовтня 2012 року були розглянуті актуальні проблеми сучасної музичного мистецтва. Роботу конференції було відкрито пленарним засіданням, на якому із вступним словом виступив ректор Львівського національного університету імені Івана Франка професор І. Вакарчук, з доповіданнями виступили професори Ю. Ясіновський, С. Павлишин, В. Задерацький, Є. Станкевич, О. Цалай-Якименко, А. Терещенко та доценти Т. Гнатів та У. Граб.

Крім цього, у перший день конференції для її учасників було дано гала-концерт, у якому взяли участь аматорські колективи університету (мішаний хор під керівництвом старшого викладача М. Камінської, камерний оркестр під керівництвом асистента Є. Скрипченко та ансамбль «Wind Spiel Consort» під керівництвом асистента О. Довгаля) та окремі викладачі факультету культури та мистецтв. Другий день конференції завершився концертною програмою з творів класика української музики Миколи Лисенка, присвяченому 170-річчю від дня його народження. Виконавцем цих творів був декан факультету культури і мистецтв, доктор О. Козаренко. Крім цього, концертна програма була представлена й тернопільським любителям фортепіанного мистецтва. Для них було представлено твори М. Лисенка, серед яких: соната a-moll, тв. 16, 5 п'єс з Лейпцизького автографа 1878–1879 рр., перший концертний полонез As-dur, тв. 5, мрія «На солодкім меду», тв. 12, друга рапсодія на українські теми «Думка-шумка», тв. 18. [2, с. 11].

Як показав концерт, виконавець надзвичайно вдало інтерпретував твори М. Лисенка. Це пов'язано з тим, що він глибоко розуміє стиль композитора, зокрема його музичну мову, яка більшою мірою переплетена народно-пісенними та народно-вокальними інтонаціями. У цілому концертна програма у виконанні О. Козаренка була схвально оцінена слухачами.

А робота секції філософії музики завершилася творами львівських композиторів-музикознавців (адже у Львові майже всі композитори, а серед них і учні А. Хибінського, одночасно є і музикознавцями: С. Людкевич, В. Барвінський, М. Антонович, Н. Нижанківський, С. Туркевич-Лук'янович та інші).

Тож формування музикології як навчальної дисципліни у Львівському та Ягеллонському університетах відбувалося у руслі європейської музично-освітньої традиції, яка спиралася на організаційний досвід та методологічні позиції німецького музикознавства. Навчальна праця на кафедрах музикології Львівського та Ягеллонського університетів була організована за зразком одноосібних німецьких музикологічних інститутів і кафедри діяли як автономні науково-педагогічні інституції. Існувала добре налагоджена ступенева система навчання, що передбачала лекційний виклад матеріалу та практичні заняття, метою яких було від самих початків залучити студентів до дослідницької праці в різних ділянках музичної науки. Основні завдання студій – виховати у студентів науковий тип мислення, застосовуючи методологічні стратегії суміжних наук.

Отже, важливо акцентувати увагу на спільних тенденціях у музично-освітньому процесі України та Польщі, виразниками яких були провідні особистості музичної культури українських та польських національних шкіл – Здіслав Яхімецький та Адольф Хибінський. Такими спільними тенденціями було прагнення підняти національну музичну науку на європейський рівень на всіх освітніх шаблях, змусити громадськість усвідомити велику суспільну вагу музичної освіти для поступу культурного процесу та зміцнити престиж музикологічних наук як обов'язкових, базових для музиканта-професіонала.

ЛІТЕРАТУРА

1. Граб У. Львівська музикологічна школа Адольфа Хибінського та її медієвістичні зацікавлення / У. Граб // Науковий вісник Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. – Вип. 41 : Старовинна музика : Сучасний погляд. – Кн. 2. – Київ, 2006. – С. 211.
2. Програма міжнародної наукової конференції до 100-літнього ювілею заснування Інституту музикології Львівського університету (1–3 жовтня 2012 р.) / [укладачі: У. Граб, О. Козаренко]. – Львів, 2012. – 12 с.
3. Мазепа Л. Шлях до Музичної Академії у Львові / Л. Мазепа, Т. Мазепа. – Львів, 2003. – 259 с.
4. Особова справа Хибінського. – Т. 1 // Державний архів Львівської області (ДАЛО). – фонд Львівського університету. – Оп. 5, од. зб. 2014. – Арк. 72.
5. Dziębowska E. Badania naukowe muzykologii krakowskiej / E. Dziębowska // Muzykologia krakowska 1911 – 1986 / [red. Elżbieta Dziębowska]. – Warszawa–Kraków : 1987. – S. 7–21.
6. Dziębowska Elżbieta. Zdisław Jachimecki // Encyklopedia Muzyczna PWM / Część biograficzna pod redakcją Elżbiety Dziębowskiej // – Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne SA, 1993, T. 4. – H– I– J. – S. 387.
7. Dziębowska Elżbieta. Zdisław Jachimecki // Encyklopedia Muzyczna PWM / Część biograficzna pod redakcją Elżbiety Dziębowskiej // – Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne SA, 1993, T. 12. – W– Ż. – S. 268–269.
8. Chybiński A.W czasach Straussa I Tetmajera. – 161 s.
9. Lissa Z. Organizacja twórczości muzykologicznej / Z. Lissa // Kwartalnik muzyczny. – №25. – 1949. – 216 s.
10. Przybylski T. Rozwój studiów muzykologicznych w uniwersytecie Jagellońskim // Muzykologia krakowska 1911–1986 / [red. Elżbieta Dziębowska]. – Warszawa–Kraków, 1987. – S. 23.
11. Program XL Ogólnopolska konferencja muzykologiczna zkp sto lat muzykologii polskiej Historia – Teraźniejszość – Perspektywy / [autor Małgorzata Woźna-Stankiewicz]. – Kraków : Uniwersytet Jagielloński, 2011. – 26 s.

УДК 78.481

Д. В. ГУБ'ЯК

ІМПРОВІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ТРАДИЦІЙНОГО ТА АКАДЕМІЧНОГО БАНДУРНОГО ВИКОНАВСТВА

У статті зроблено спробу розкрити імпровізацію як невід'ємний компонент гри на традиційній бандурі, а також використання її під час виконання думового епосу у класах бандури. Звернено увагу на історію становлення і розвитку традиційного кобзарського виконавства з урахуванням його імпровізаційних елементів. Зроблено акцент на засвоєння імпровізації на заняттях бандури у різного типу навчальних музичних закладах.

Ключові слова: імпровізація, традиційне бандурне виконавство, академічне бандурне виконавство, думовий епос.